

Projekt

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY STARA BIAŁA**

z dnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia raportu z realizacji "Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Stara
Biała na lata 2023-2026" za lata 2023-2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1465, 1572, z 2025 r. poz. 1907, 1940) oraz art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r., poz. 1292) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Raport z realizacji "Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Stara Biała na lata 2023-2026" za lata 2023-2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stara Biała.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RAPORT Z REALIZACJI
w latach 2023 – 2024
„Gminnego Programu Opieki nad
Zabytkami Gminy Stara Biała na lata
2023 – 2026”

Raport opracowano przez Referat Rolnictwa i Gospodarki Komunalnej w Urzędzie Gminy Stara Biała

Realizacja: Magdalena Jankowska – Podinspektor ds. gospodarki komunalnej

Spis treści:

1. Wstęp	4
2. Źródła danych	4
3. Charakterystyka gminy.....	5
4. Zabytki Gminy Stara Biała	5
5. Realizacja zadań zawartych w GPOnZ.....	6
6. Ocena realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.....	12
7. Podsumowanie	12

1. Wstęp

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Stara Biała na lata 2023 – 2026, dalej jako GPOnZ, został opracowany na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r. poz. 840, ze zm.), dalej jako u.o.z.o.z, której art. 87 ust. 1 stanowi o obowiązku sporządzenia przez zarząd województwa, powiatu lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta) na okres czterech lat odpowiednio wojewódzkiego, powiatowego lub gminnego programu opieki nad zabytkami.

GPOnZ został przyjęty Uchwałą Nr 454/XLIX/23 Rady Gminy Stara Biała z dnia 28 grudnia 2023 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z dnia 10.01.2024 poz. 566).

W Programie zostały określone zasadnicze kierunki działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami opisujące zakres i cel danego zamierzenia. Celem Programu jest ochrona i promocja zabytków ruchomych i nieruchomych oraz krajobrazu kulturowego znajdujących się na terenie Gminy Stara Biała, jak również popularyzacja niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Mianem dziedzictwa kulturowego określane są dobra pozostawione przez poprzednie pokolenia.

Podstawą prawną do sporządzenia sprawozdania jest art. 87 ust. 5 u.o.z.o.z, zgodnie z którym Wójt Gminy zobowiązany jest do sporządzania, co dwa lata, sprawozdania z realizacji programu, które następnie przedstawiane jest Radzie Gminy.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje realizację działań w latach 2023 – 2024 i opiera się na wyznaczonych w Programie priorytetach.

2. Źródła danych

Sprawozdanie zostało opracowane na podstawie danych oraz informacji pozyskanych z niżej wymienionych źródeł:

- komórek organizacyjnych Urzędu Gminy w Starej Białej:
 - Referatu Rolnictwa i Gospodarki Komunalnej,
 - Referatu Inwestycji i Rozwoju,
 - Referatu Spraw Obywatelskich i Urzędu Stanu Cywilnego;
- Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu;
- placówek oświatowych znajdujących się na terenie gminy:
 - Szkoła Podstawowa im. Władysława Stanisława Reymonta w Maszewie Dużym,
 - Szkoła Podstawowa w Starych Proboszczewicach,
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wyszynie,
 - Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Starej Białej,
 - Przedszkole w Nowych Proboszczewicach;

Celem sprawozdania jest analiza skuteczności założeń przyjętych w GPOnZ oraz określenie ich zasadności na tle zmieniających się uwarunkowań prawnych, ekonomicznych i społecznych. Pozwoli to ocenić realizację działań oraz przyjętych rozwiązań formalno-finansowych, a tym samym sformułować wnioski na potrzeby sporządzenia programu na kolejne lata.

3. Charakterystyka gminy

Gmina Stara Biała to gmina wiejska położona w centralnej części Polski, środkowo-zachodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie plockim, na prawym brzegu Wisły. Siedziba władz znajduje się w miejscowości Biała. Od południa graniczy z miastem Płock oraz gminą Nowy Duninów, od zachodu z gminą Brudzeń Duży, od północy z gminą Gozdowo położoną w powiecie sierpeckim, a od wschodu z gminą Bielsk oraz gminą Radzanowo.

Powierzchnia gminy zajmuje obszar 111,12 km². Gmina liczy 28 miejscowości: Biała, Nowa Biała, Stara Biała, Bronowo Kmiece, Nowe Bronowo, Bronowo-Zalesie, Brwilno, Nowe Draganie, Stare Draganie, Dziarnowo, Kamionki, Kobierniki, Kowalewko, Kruszczewo, Ludwikowo, Mańkowo, Maszewo Duże, Maszewo, Miłodróż, Ogorzelice, Nowe Proboszczewice, Stare Proboszczewice, Srebrna, Trzebuń, Nowe Trzepowo, Włoczewo, Wyszyna oraz Ulaszewo.

Gmina Stara Biała współtworzy Związek Gmin Regionu Płockiego oraz jest częścią Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Płockiej.

Obszar gminy jest bogaty w walory przyrodnicze, w tym Rezerwat Brwilno, Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu, Brudzeński Park Krajobrazowy, oraz obszar NATURA 2000 Sikórz w Kobiernikach. Z kolei sieć hydrograficzną tworzą rzeki Wisła, Skrwa Prawa, Brzeźnica i Wierzbica.

4. Zabytki Gminy Stara Biała

W Gminie Stara Biała znajdują się 52 zabytki nieruchome, z czego 15 jest wpisanych do rejestru zabytków, oraz 134 stanowiska archeologiczne. Najcenniejszymi spośród zabytków archeologicznych Gminy Stara Biała są: wczesnośredniowieczna osada w Białej datowana na XI-XIII w. oraz wczesnośredniowieczne grodzisko w Nowych Proboszczewicach, tzw. Szwedzka Góra, które ze względu na swoją formę krajobrazową pozwalają na zagospodarowanie turystyczne swojego terenu. Oba są wpisane do rejestru zabytków.

Cennymi zabytkami nieruchomymi znajdującymi się w granicach Gminy Stara Biała są: zespół dworski z parkiem i folwark w Srebrnej, „Antoniówka” w Brwilnie, założenie dworsko parkowe i folwark w Ogorzelicach, dwór w Nowych Proboszczewicach, zespół szkolno-parkowy w Nowym Trzepowie, park w Bronowie-Zalesiu, kościół pw. św. Andrzeja Apostoła w Brwilnie, kościół pw. św. Floriana w Starych Proboszczewicach, kościół pw. Św. Jadwigi Śląskiej.

W rejestrze zabytków ujęte są także zabytki ruchome, które stanowią wyposażenie obiektów sakralnych w Brwilnie oraz Starych Proboszczewicach, a także znajdujące się w miejscach pamięci narodowej tablice oraz pomniki upamiętniające poległych.

5. Realizacja zadań zawartych w GPOnZ

Priorytet I: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego gminy, jako element rozwoju gospodarczo-społecznego Gminy Stara Biała	
Realizacja zadań własnych Gminy Stara Biała w kwestii poprawy stanu i utrzymania obiektów zabytkowych, będących jej własnością lub współwłasnością.	W 2023 r. zostało wykonane odmulenie stawu w parku przy dworcu w Nowych Proboszczewicach (ob. ośrodek zdrowia i bank), przy ul. Floriańskiej 7, wpisanego do ewidencji zabytków Gminy Stara Biała oraz Rejestru zabytków pod poz. 507. Koszt wykonania odmulenia stawu wynosił 59 163,00 zł (dotacja podmiotowa z Urzędu Gminy). W 2023 r. prowadzone były prace porządkowe na terenie grodziska „Szwedzka Góra” w Nowych Proboszczewicach polegające na usunięciu krzewów. Prace te były wykonywane przez pracowników Urzędu w ramach swoich obowiązków.
Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków.	W 2023 r. Gmina aplikowała o dofinansowanie dla dwóch obiektów zabytkowych z terenu gminy: - inwestycja pn. „Remont drewnianego kościoła parafialnego p.w. Św. Andrzeja Ap. w Brwilnie”. Obiekt wpisany jest do gminnej ewidencji zabytków oraz do rejestru zabytków pod poz. 132/542/62. Wartość inwestycji została wyceniona na 680.000,00 zł, a pozyskane środki wyniosły 666.400,00 zł. - inwestycja pn. „Wymiana stolarki drzwiowej w kościele parafialnym pw. Św. Jadwigi Śląskiej w Starej Białej”. Obiekt wpisany jest do gminnej ewidencji zabytków oraz do rejestru zabytków pod poz. 440. Wartość inwestycji została wyceniona na 90.000,00 zł, a pozyskane środki wyniosły 88.200,00 zł. Pozyskane środki pochodziły z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków, Edycja 2RPOZ/2023/663/PolskiLad. W 2024 r. został złożony wniosek o dofinansowanie zadania realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Ochrona zabytków nieruchomych i ruchomych 2025”. Obiekt wpisany jest do gminnej ewidencji zabytków oraz do rejestru zabytków pod poz.777. Wniosek dotyczy zagospodarowania grodziska wraz z jego otoczeniem w miejscowości

	Nowe Proboszczewice. Wnioskowane dofinansowanie wynosi 869 780,00 zł, co stanowi 50 % całkowitego kosztu realizacji zadania. Współpraca z właścicielami i administratorami obiektów zabytkowych: Współpraca polega na wzajemnym informowaniu się na temat możliwości dofinansowania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach. Gmina współpracowała z administratorami obiektów zabytkowych, a dokładnie z parafiami rzymsko-katolickimi, w zakresie inwestycji dotyczących remontów przeprowadzanych w kościołach parafialnych. Były to parafia pw. Św. Andrzeja Ap. w Brwilnie oraz parafia pw. Św. Jadwigi Śląskiej w Starej Białej.
Realizacja zadań po otrzymaniu wnioskowanych środków.	Dzięki pozyskanym środkom z Urzędu Marszałkowskiego w ramach programu „Mazowsze dla zabytków 2024” w kwocie 100 000 zł, został przeprowadzony remont budynku dworskiego w Nowych Proboszczewicach – wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, której całkowity koszt wyniósł 200 451,43 zł. Obiekt wpisany jest do gminnej ewidencji zabytków oraz do rejestru zabytków pod poz. 507. W opracowaniu jest dokumentacja projektowa dla zadania: Zagospodarowanie grodziska wraz z otoczeniem w miejscowości Nowe Proboszczewice. Obiekt wpisany jest do gminnej ewidencji zabytków oraz do rejestru zabytków pod poz.777.
Opracowywanie sprawozdań z realizacji zadań GPOnZ zgodnie z przepisami co dwa lata, następnie przedstawienie sprawozdania na sesji Rady Gminy.	Niniejszy Raport jest pierwszym ze sprawozdań z realizacji <i>Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026</i> i obejmuje okres za lata 2023-2024.
Wprowadzenie i egzekwowanie zasad ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	Uchwała Nr 390/XLIV/23 Rady Gminy Stara Biała z dnia 29 czerwca 2023 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu Trzepowo Nowe zawiera regulacje dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej. Dla ochrony ekspozycji zespołu szkolno-parkowego w Nowym Trzepowie wpisanego do rejestru zabytków województwa płockiego pod nr rej. 501 z dnia 1 czerwca 1979 r. wraz z otaczającym drzewostanem została wyznaczona strefa ochrony konserwatorskiej zespołu szkolno-parkowego, w której obowiązują zasady kształtowania zabudowy i wskaźniki zagospodarowania terenu zgodnie z ustaleniami

	szczegółowymi dla poszczególnych terenów, a także została ustalona maksymalna wysokość zabudowy: 6,0 m; ograniczenie nie dotyczy obiektów małej architektury oraz tablic i urządzeń reklamowych. W trakcie opracowania jest plan ogólny zagospodarowania przestrzennego.
Wspieranie lub prowadzenie prac porządkowych na terenach zabytkowych parków oraz cmentarzach znajdujących się na terenie gminy.	Prace porządkowe przy mogile w Brwilnie, pomniku w Nowym Trzepowie, tablicy pamiątkowej w Starej Białej oraz grobach na terenie cmentarza w Nowym Trzepowie są prowadzone na bieżąco przez pracowników Urzędu, w ramach wykonywania swoich obowiązków. Zakres prac obejmuje utrzymanie czystości oraz pielęgnację zieleni i nie wymaga uzgodnień z konserwatorem zabytków. O Miejsca Pamięci Narodowej mogiły w brwileńskim lesie, w ramach działań społecznych, dbają również harcerze z 1 Wodnej Maszewskiej Drużyny Harcerzy Bractwa Harcerskiej Bandery „Białe Wilki”. Przed obchodami święta Wszystkich Świętych uczniowie Szkoły Podstawowej im. Władysława Reymonta w Maszewie Dużym wraz z wychowawcami w ramach zajęć lekcyjnych porządkują zbiorową mogiłę w Brwilnie oraz małą mogiłę, w której spoczywa dwóch studentów. Po uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków zostały usunięte krzewy z terenu „Szwedzkiej Góry” w Nowych Proboszczewicach. Prace zostały realizowane w 2023 r i były wykonywane przez pracowników Urzędu Gminy w ramach swoich obowiązków.
Aktualizacja Planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.	W trakcie realizacji.
Priorytet II: Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Gminy Stara Biała.	
Organizacja konkursów historycznych w oparciu o lokalne dziedzictwo kulturowe.	W 2023 r. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Starej Białej organizowała gminny konkurs plastyczny pn. „Gmina Stara Biała w malarstwie, rysunku i fotografii”. Konkurs polegał na wykonaniu pracy plastycznej poprzez wykonanie zdjęcia autorskiego i przyklejeniu go na kartkę oraz dokończeniu obszaru wybraną techniką rysunkową lub malarską. Udział mogli wziąć uczniowie ze wszystkich placówek na terenie Gminy Stara Biała. Nadesłano 44 prace, w których w większości przedstawione były miejsca oraz budynki zabytkowe z terenu gminy. Przyznano 13 nagród za m-ca I-III oraz 8 wyróżnień. Laureaci konkursu otrzymali dyplomy oraz

	nagrody rzeczowe ufundowane przez Urząd Gminy w Starej Białej. Koszt konkursu wynosił 560,00 zł. Prezentacja prac oraz wręczenie nagród miały miejsce podczas pikniku rodzinnego z okazji 50-lecia Gminy Stara Biała. W 2023 r. Samorządowe Przedszkole im. Kornela Makuszyńskiego w Wyszynie było organizatorem konkursu plastycznego pn. „Wyszyna - moja mała Ojczyzna”.
Organizacja wycieczek krajoznawczych, rowerowych po najciekawszych miejscach gminy dla uczniów szkół podstawowych w ramach zajęć lekcyjnych.	Gminny Ośrodek Kultury i Sztuki co roku w październiku organizuje pieszy rajd do Miejsc Pamięci Narodowej „Brwileńska ostoja”. W rajdzie biorą udział uczniowie szkół podstawowych z terenu Gminy Stara Biała oraz drużyny harcerskie, a także drużyny rodzinne. Kwota przeznaczona na organizację rajdu w 2023 r. wynosiła 6 163,67 zł i pochodziła ona z budżetu GOKiS (dotacja podmiotowa z Urzędu Gminy). W 2024 r. odbyła się XIII edycja rajdu. Z okazji Narodowego Święta Niepodległości, corocznie, uczniowie szkół, odwiedzają także Miejsca Pamięci Narodowej, głównie mogiły w lasach brwileńskich, gdzie zapalają znicze i oddają hołd poległym. Tradycją stało się, coroczne upamiętnianie odzyskania niepodległości przez Polskę, poprzez składanie kwiatów i śpiew hymnu państwowego Rzeczypospolitej Polskiej „Mazurka Dąbrowskiego” przed obeliskiem znajdującym się przy Urzędzie Gminy Stara Biała. W uroczystościach biorą udział uczniowie Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Starej Białej, pracownicy Urzędu Gminy, GOPS i GOKiS, Wójt Gminy oraz Radni Gminy Stara Biała. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu wraz Bractwem Harcerskiej Bandery jest organizatorem Rajdu Do Miejsc Pamięci Narodowej. W 2023 r. rajd pn. „Brwileńska Ostoja 2023 r., w którym wzięły udział 5 zespołów – reprezentantów szkół z naszej gminy oraz Gromada Zuchowa. Trasa przebiegała Brwileńskim lasem i liczyła 4,8 km. Podczas wędrówki uczestnicy sprzątali las, a na mecie zmierzyli się z testem wiedzy. Z okazji 105 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, Bractwo Harcerskiej Bandery zorganizowało Nocny Rajd Szlakami Niepodległości. Trasa rajdu prowadziła przez miejsca pamięci w brwileńskim lesie. Atrakcją była nocna gra terenowa oraz uroczystość patriotyczna przy harcerskiej Watrze. W 2024 r. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Starej Białej, Nadleśnictwo Płock, drużyna harcerska ZHR „Białe Wilki” oraz Brudzeński Park Krajobrazowy wspólnie zorganizowali rajd „Brwileńska Ostoja 2024”, w którym udział wzięły drużyny reprezentujące: szkoły podstawowe z terenu gminy Stara Biała oraz rodziny

	z dziećmi. Ok. 6 km trasa wytyczona w lesie brwileńskim, której przebycie miało na celu popularyzację regionu, miejsc historycznych znajdujących się na mapie rajdu i wykonywanie zadań sprawnościowych, aktywny wypoczynek na łonie natury oraz propagowanie czystości w lesie poprzez zbieranie śmieci. Na mecie zaś odbyła się część teoretyczna w postaci szyfru do rozwiązania.
Upowszechnianie edukacji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, poprzez zaangażowanie placówek oświatowych, wychowawczych oraz kościelnych w organizowanie warsztatów, pracowni, szkoleń, wykładów we ścisłej współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury i Sportu, Biblioteką Publiczną, świetlicami wiejskimi oraz remizami OSP.	W ramach upowszechniania edukacji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego placówki oświatowe organizują zajęcia związane z ważnymi dla Polski wydarzeniami. Takim przykładem może być Święto Niepodległości, z okazji którego organizowane są apele, wieczornice. Organizowane z tej okazji, przez: Szkołę Podstawową im. Jana Pawła II w Starej Białej oraz Szkołę Podstawową im. Władysława Stanisława Reymonta w Maszewie Dużym organizują, wieczornice patriotyczne angażują również społeczność lokalną. Szkoły współpracują w tym zakresie z Gminnym Ośrodkiem Kultury i Sportu oraz jednostkami OSP. Podczas wieczornic program artystyczny wprowadza uczestników w klimat wspomnień, narodowej dumy, przewiduje również, wspólnie z widownią, wykonywanie pieśni patriotycznych i hymnu. Każdą wieczornicę uświetniały występy Gminnej Orkiestry Dętej Old White Band. która zaprezentowała utwory z czasów odzyskiwania niepodległości oraz Powstania Warszawskiego. W 2023 r. Gminny Ośrodek Kultury i Sztuki był również organizatorem koncertu patriotycznego Gminnej Orkiestry Dętej pn. „Polonia Vincit”, który odbył się w kościele parafialnym w Maszewie Dużym. W programie znalazły się takie utwory jak: „Bogurodzica”, „Grunwald 1410”, „Husarz”, „Marsz Dywizjon 303”. W uroczystościach udział wzięli przedstawiciele Rady Gminy, a także lokalna społeczność. Co roku w naszej Gminie odbywają się, organizowane przez GOKiS, dożynki. W 2023 r. były one wyjątkowe, gdyż zostały połączone z 50-leciem Gminy Stara Biała. Dożynki są świętem zbiorów zbóż, w czasie którego składa się podziękowania Bogu za plony i prosi o jeszcze lepsze w przyszłym roku. Dożynki mają charakter religijny, świecki oraz ludowy i są połączone z zabawami. Każde wydarzenie uświetniały jednostki OSP oraz występy Gminnej Orkiestry Dętej.
Wsparcie merytoryczne w celu opracowania tablic informacyjnych.	W 2023 r. wykonano tablicę upamiętniającą ks. Stanisława Kobylińskiego, który w latach 1938 – 1941 był proboszczem parafii Brwilno. Zginął w 1941 roku z rąk Niemców w KL Soldau. Tablica została umiejscowiona przy początkowym odcinku al. ks. Stanisława Kobylińskiego od strony ul. Słonecznej w Brwilnie. Koszt wyniósł 5 773,90 zł i został pokryty z Funduszu Sołeckiego.

Wspieranie opracowania pozycji literackiej o lokalnym dziedzictwie gminy i okolic.	Gminny Ośrodek Kultury i Sztuki uczestniczył w przygotowywaniu monografii „50 lat Gminy Stara Biała”. Książka opisuje początki powstawania i kształtowania się społeczności Gminy Stara Biała aż do roku 2023. Opracowanie zostało wydane z okazji jubileuszu Gminy Stara Biała i przedstawia historię powstania Gminy Stara Biała oraz istotne fakty, osoby związane z tymi terenem. W opracowaniu jest album „Kapliczki” zawierający opisy i zdjęcia kapliczek przydrożnych z terenu gminy Stara Biała. Album ma przedstawiać przydrożne kapliczki, wiele z nich zostały wypisane do ewidencji zabytków, m.in.: dwie w Starej Białej datowane na 1882 r. i 1918 r., w Bronowie-Zalesiu datowanej na początek XX w., w Kowalewku datowana na koniec XIX w., czy w Ogorzelicach datowana na 1934 r. Obecnie trwają prace nad pozyskaniem środków finansowych na wydanie ww. albumu.
Rozpowszechnianie informacji na temat rejestru zabytków z terenu gminy.	Karty adresowe Gminnej Ewidencji Zabytków są udostępnione na stronie internetowej Gminy Stara Biała. Strona internetowa jest systematycznie uzupełniana oraz powszechnie dostępna dla odwiedzających ją osób. Biuletyn Informacji Publicznej zawiera aktualny Program Opieki nad Zabytkami. Na dzień 13.02.2025 r. Gminny Program Opieki nad Zabytkami udostępniony na stroni BIP został wyświetlony 148 razy.

6. Ocena realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Jak wynika z powyższej tabeli w ramach Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami w latach 2023 – 2024 zostało wykonane 9 zadań, zaś 4 zadania są w trakcie realizacji (opracowanie ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego, zagospodarowanie grodziska wraz z otoczeniem w m. Nowe Proboszczewice, opracowanie pozycji literackiej – album „Kapliczki”, aktualizacja Planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych). Większość realizowanych działań to tzw. zadania miękkie. Działania te mają na celu promowanie dziedzictwa niematerialnego. Odziedziczone po przeszłych pokoleniach praktyki, wiedza, wyobrażenia, idee i wartości, umiejętności, przekazy, ale też związane z nimi artefakty, przedmioty czy też miejsca prezentowane są podczas dożynek gminnych (przygotowywanie dożynkowych wieńców, korowód dożynkowy, chleb upieczony z zebranych planów, którym rolnicy dzielą się z uczestnikami dożynek). Dożynki w Gminie Stara Biała organizowane są corocznie. Mieszkańcy chętnie w nich uczestniczą. Młodsze społeczeństwo ma w tym czasie okazję zapoznać się z tradycjami dożynkowymi, które towarzyszą obchodom. Zdecydowana większość zwyczajów dotyczy świąt liturgicznych, a także związanych z poszczególnymi etapami życia człowieka. Innymi działaniami jest kultywowanie tradycji i wartości patriotycznych, co ma służyć kształtowaniu postaw patriotycznych, identyfikacji narodowej i kulturowej. W opracowaniu wskazano, że takie działania podejmowane są przez jednostki oświatowe oraz samorząd gminny (gminne i szkolne konkursy związane z historią naszej gminy, wieczornice patriotyczne, czy wspólne śpiewanie hymnu Polski z okazji Narodowego Święta Niepodległości).

Biorąc pod uwagę fakt, że gmina Stara Biała nie jest właścicielem większości obiektów wpisanych do GEZ nie ma możliwości podejmowania działań inwestycyjnych na tych obiektach. Mimo to jednak są podejmowane próby współpracy w zakresie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków.

Nie zrealizowano dwóch zadań: umieszczenie w widocznym miejscu tablic informacyjnych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków oraz opracowanie ulotek promujących zabytki gminy. Jak wyżej wspomniano większość obiektów wpisanych do GEZ zlokalizowanych jest na terenach nienależących do Gminy Stara Biała, stąd konieczność dokonania uzgodnień z właścicielami tych obiektów. W miarę możliwości i po uzyskaniu odpowiednich zgód zadania te będą realizowane w późniejszych latach.

7. Podsumowanie

Celem sporządzenia Raportu z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2023 – 2026 jest ocena stopnia realizacji działań ujętych w programie.

Gmina stara się pozyskiwać środki na realizację zadań zawartych w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami, korzysta z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich, subwencje czy dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach.

Współpraca z właścicielami oraz użytkownikami zabytków przebiega w sposób efektywny i zgodny z planem. Właściele obiektów zabytkowych regularnie otrzymują informacje o możliwościach pozyskania funduszy na konserwację i renowację budynków.

W placówkach oświatowych prowadzone są zajęcia poświęcone tematyce zabytków, które mają na celu zwiększenie wiedzy uczniów na temat dziedzictwa kulturowego i historycznego regionu. Dodatkowo, w szkołach odbywają się apele oraz wieczornice, w których biorą udział uczniowie szkół, a także lokalna społeczność. Przeprowadzane są również konkursy.

Gmina ściśle współpracuje z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w celu koordynowania i uzgadniania wszelkich prac konserwacyjnych oraz budowlanych prowadzonych przy obiektach zabytkowych. Taka współpraca zapewnia, że wszelkie działania remontowe czy restauracyjne będą zgodne z obowiązującymi przepisami ochrony zabytków, a także będą miały na celu zachowanie autentyczności i wartości historycznych obiektów.

Obiekty zabytkowe są regularnie kontrolowane pod względem swojego stanu technicznego, aby zapewnić ich odpowiednią ochronę i bezpieczeństwo. Przeprowadzane są przeglądy okresowe budynków – roczne oraz 5-letnie, przeglądy kominiarskie, elektryczne oraz odgromowe, a zalecenia dotyczące niezbędnych napraw zawarte w protokołach są sukcesywnie realizowane.

Największe nakłady finansowe były przekazywane na inwestycje związane z remontami i zagospodarowaniem terenu obiektów zabytkowych. Ponadto przeprowadzane były konkursy i rajdy, których koszt był pokrywany przez Gminę.

Na podstawie powyższych informacji można stwierdzić, że Gmina Stara Biała wywiązuje się ze swoich obowiązków wynikających z Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, skutecznie realizuje zaplanowane zadania określone w tym dokumencie. Gmina podejmuje odpowiednie kroki w zakresie ochrony i konserwacji zabytków, zgodnie z założeniami programu, co świadczy o jej odpowiedzialności w dbaniu o dziedzictwo kulturowe.

Uzasadnienie

Obowiązek sporządzenia sprawozdania z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Stara Biała na lata 2023 – 2026” wynika z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 2024 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zgodnie z którym Wójt Gminy zobowiązany jest do przygotowania, co dwa lata, sprawozdania z realizacji programu, które następnie przedstawiane jest Radzie Gminy.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje realizację działań w latach 2023 – 2024 i opiera się na wyznaczonych w programie priorytetach.